

és Csathó — urdu-nyelvre való fordítása van hátra, hogy végképen megnyerje hivatalos irodalmunk babérjait.

A *BH.* tudósításának azonban Syed Zaidival még nincs vége. Be-fejezésül kapjuk a következő mondatot: „Most a *Mahetamen* folyóirat és a *Sarafosch* (Fáklya) hozza a Régi bábu-t és a Vén betyárt, azzal a megjegyzéssel, hogy Hegedüs az első magyar író, akit urdu-nyelvre átültettek“. Ezek után semmi kétség sem lehet aziránt, hogy ifj. Hegedüs Sándor világhíre a Szajnától a Ganges partjáig terjed.

*

Szerényebb keretek között mozog, de még mindig jelentős Petri Mór világhíre. Őt legújabbán Byron-nal kapcsolatban emlegette egy angol kritikus, Watson Kirkconnel, a winniepegi Manitoba-egyetem tanára. Erről a *Pester Lloyd* tudósít, kitűnő amerikai hírszolgálatára révén (dec. 7). A hűsz — tehát csaknem valamennyi — európanyelven beszélő kanadai akadémikus könyvet adott ki a magyar líráról. A *Pester Lloyd* nem árulja el, milyen címmel és melyik kiadónál jelent meg ez a munka, pedig nem lenne érdektelen belepillantani, annyira fölkelti érdeklődésünket az a pár sor, amit a *Pester Lloyd* jónak lát a Petri Mórról szóló fejezetből idézni:

Petri nem hangos lakója a Parnasszusnak. Ha nem találjuk is meg az ő műveiben Byronnak intenzív kifejező-erejét, mint például tanítványainál, Adynál (Petri a gimnáziumban tanította Adyt), viszont hiányzik költészetéből Adynak az a túlradó-érzelme is, amely a modern élet rútságait gyakran oly diszharmonióval fejezi ki. A magyarok valóban büszkéek lehetnek olyan kiváló költőjükre, mint Petri.

Ifj. Hegedüs Sándor és Petri Mór külföldi sikerei után már most bizvást remélhetjük, hogy többi kiválóságaink is megkapják az őket megillető külföldi babért. Majd ha Reiner János verseit szamojéd-kunyhókban olvassák, Sebestyén Gyula hősi eposzain a Tüzföld lakója lelkesíti gyermekét és a Pápua Irodalmi Akadémia kiadja pályanyertes fordításban Nádas Sándornak összes műveit, — akkor, de csakis akkor, végleg és nyugodtan elmondhatjuk, hogy a magyar irodalom külföldi propagandáját az illetékes tényezők sikeresen végezték.

(Makó).

Békés Csaba.

MAGYAROSAN

Akadémiánk — igen helyesen — külön folyóiratot indított a nyelv-művelés céljaira; a *Magyarosan* jellegű propagandát (v. ö. Széphalom 1932: 26, 73, 74, 129; 1933: 27) napilapjaink is lelkesen fölkarolták, de a mozgalom csakhamar az idegen szavak kiirtására koncentrált a erőit, ahelyett, hogy egy fontosabb kérdést vetett volna föl: mielőtt magyarosan íránk, először tanuljunk meg *írni*; sőt még tovább mehetünk: tanuljunk meg *gondolkozni*, mielőtt írunk... Hogy ez nem a Sötétenlátó (pesszimizista). Nyelv-művelőnek kitalálása csupán, arra konkrét példaként idézhetem az előttem fekvő *Ethnographia-Népélet* c. folyóirat 1935. évi 1.

számát, amely tele van humoros és elszomorító csodabogarakkal. Pedig a nyelvművelésnek legfontosabb feladata nem a nyelv lexikális ellenőrzése volna — hiszen a tájnyelvi, jassz-körből való, tudós, vagy nemzetközi szavak csak gazdagítják, színesítik magyarságunkat — hanem az értelmes írás és a magyaros mondataalkotás megtanítása...

Az *Ethnographia* 15. lapján olvassuk a következő mondatot: „Egy róm. kath. papot a z 1000 év körül kék ruhában ábrázol Hottenroth“. Az 1936. év körül nem szabad ilyen németesen írni a „magyarosan“ bajnokainak. Notabene: ez a Hottenroth nem az 1000 év körül ábrázolt, hanem 1891-ben adta ki népruházati munkáját! — A 19. lapon gondolkozási hiba van ebben mondatban: „Ezek a beszédes mozdulatok idővel bizonyos cselekvések, varázsló szokások állandó kísérőivé válnak, mert a megszokás miatt szükségesnek kezdik tartani őket, így varázsló mozdulatokká bővülnek“. Nyilván nem a mozdulatok bővülnek (hiszen inkább stilizálódnak), hanem értelmük lesz jelentősebb. — Heller Bernát írja (24. l.): „Ez világosan céloz mondára, egy szoroselzáró kapuról, mellyel Nagy Sándor ártalmatlanná teszi: féktelen vad népet“. Ez bizony kaftános egy mondat. Hol marad a jószívű szerkesztő piros ceruzája, akarom mondani ironja (mert a 'ceruza' — bármilyen szép és kedves, gyermekkori szó a csúf és tancélos 'írón' mellett — latin, sőt görög behozatal)? A 31. lapon kezdődik aztán egy zavaros elmélkedés „A népbabonák lélektana“ címmel és terjengőzik — minden jegyzet és pontosabb forrásmegjelölés nélkül — egészen a 42. lapig. Ez a tudományosság igényével föllépő dolgozat csupa rébuszokat ad föl az olvasónak, aki nem érti pl., hogy minő logikán alapulnak az ilyen bátor megállapítások, mint: „Érdekes, hogy a népi babonában a kilenc szerencsétlen szám. Ez azt bizonyítja, hogy más eredete van és nincs kapcsolata a kívülről jövő hittel, hanem saját lelkivilágából ered“. (32. l.) Teljes fogalomzavarra mutat a névmágia keletkezésének magyarázata: „Ha az alapgondolat idővel ki is esik a tudatból, a szokás tovább él, a nép látja elődeitől, utánozza, folytatja, idővel új magyarázatot ad neki: így keletkeznek a variánsok. Ezt a jelenséget az angol Survival után túlélésnek nevezzük. Németül Elementargedanke, elemi alapgondolat“ (33. l.). Hogy jön össze ez a négy szó? Vagy talán a nagybetűs Survival mögött valami angol tudóst sejt a szerző? Nincs kizárva, mert az angol lexikonról azt hiszi, hogy egy ember írta: „Az angol Taylor 'The Encyclopaedia Britannica' c. művében...“ (35. l.). — Egy további cikkben (46. l.) azt olvassuk, hogy a 'sympathicus'-nak ellentéte az *anthiopathicus*.

Kár, hogy a nagymúltú társaság kitűnő folyóiratában ilyen szépség-hibákat fedezhet föl — épen a „magyaros“ szem.

(Tápé).

Édes Gergely.

LEVELESTÁR

Októberi hangok. Nem kerülte el figyelmünket és nem is lepte meg a Széphalom Rostáját az az emlékkönyv, amit Kék Lajos adott ki a százéves Kisfaludy Társaságról. Megtudjuk ebből a díszes munkából, hogy